INCONSTIENT SI STRUCTURA PSIHICULUI

Pana la aparitia psihanalizei, psihologia era doar o psihologie a constientului. Odata cu descoperirea clinica a inconstientului prima care se modifica din disciplinele umane e psihologia.

Psihicul este vazut pe doua nivele. In interiorul psihanalizei exista doua teorii ale psihicului in care inconstientul figureaza, numai ca viziunea asupra inconstientului e diferita. In Romania, nivelul de cunoastere al psihanalizei se opreste odata cu sfarsitul primei teorii.

Aceasta **prima teorie** asupra psihicului il vedea structurat pe trei nivele care erau: inconstientul, preconstientul si constientul. Cele trei nivele erau considerate de Freud a fi instante ale psihicului, inconstientul fiind una dintre aceste trei instante. In prima teorie inconstientul era net separat de constient si era un substantiv.

A doua teorie (formulata de Freud dupa 1920) aduce modificari importante de viziune si accent, fiind o teorie mai complexa, mai nuantata decat prima. Caracteristica principala a acestei a doua teorii este ca inconstientul nu mai este o instanta, nu mai este un substantiv, ci devine adjectiv, ceea ce inseamna ca distinctia dintre constient si inconstient nu mai este atat de transanta. Psihicul e impartit in trei instante: Eu, Supraeu si Sine / Se. Inconstientul ca adjectiv caracterizeaza toate cele trei instante (nu numai Sinele e inconstient, dar si Eul si Supraeul de asemenea primesc acest atribut al inconstientei).

O alta deosebire importanta intre cele doua teorii este urmatoarea: *in prima accentul cadea in special asupra inconstientului ca instanta; in a doua interesul lui Freud se distribuie mai echilibrat, respectiv el se arata mult mai interesat si acorda mai mult spatiu Eului si Supraeului – instante superioare ale personalitatii*. Inconstientul nu mai acapareaza intreg interesul lui Freud.

SINE/SE

Traducerea termenului german “**das Es**” – in germana este un pronume impersonal care se refera atat la actiunile umane, dar se refera si la fenomenele naturii. In franceza – “**soi**”, “**ca**”; in engleza – “**id**”; in romana – “**sine**” avantaj: *descrie o lume interioara si suprapersonala* (o forta ce depaseste individul), dezavantaj: *creaza confuzii cu alti termeni psihanalitici* (termenii jungieni); “se” – avantaj: reda exact sensul lui “das Es”.

Acest *Sine/Se este un termen prin care se desemneaza polul instinctual/pulsional al personalitatii*. Continuturile sale sunt *reprezentantii psihici ai instinctelor sau pulsiunilor*. Nu tot ceea ce e instinctual e respins de cultura si condamnat la a ramane in inconstient. Aceste continuturi sunt in parte ereditare, dar in acelasi timp datorita faptului ca asupra lor se aplica refularea ele sunt in parte dobandite.

- Din punct de vedere economic, cantitativ al energiei psihice, Sinele reprezinta *izvorul de energie al organismului.*

- Din punct de vedere dinamic, *Sinele introduce in conflict Eul si Supraeul* – exista intotdeauna din perspectiva psihanalitica o tensiune interioara intre instantele psihice superioare ce reprezinta cultura si instanta psihica ce reprezinta natura.
- Din punct de vedere genetic*, Eul si Supraeul se formeaza din Sine*.

Conform celei de-a doua teorii despre instincte/pulsiuni, fortele instinctuale care dau continut Sinelui sunt instinctul vietii – Eros si instinctul mortii – Thanatos carora le corespund ca principii de functionalitate psihica principiul placerii si forma sa modificata principiul realitatii si principiul repetitiei.

<u>Ce relatii exista intre inconstientul din prima teorie si Sinele din a doua teorie?</u>

1. Sinele preia continuturile inconstientului din prima teorie, dar nu se mai suprapune peste psihismul inconstientului; asta pentru ca in a doua teorie psihismul inconstientului nu mai coincide cu refulatul;
2. Aceasta instanta – Sine, ce inlocuieste inconstientul din prima teorie, nu mai e atat de net separata de celelalte instante superioare asa cum se intampla in prima teorie unde inconstientul era net separat de constient prin intermediul cenzurii;
3. In a doua teorie Eul (ce se dezvolta din Sine) se amesteca in partea sa inferioara cu Sinele. Conform conceptiei lui Freud dupa 1920 Eul se dezvolta din Sine sub influenta realitatii exterioare;
4. Distinctia dintre nivelul psihic – Sine si nivelul biologic e atenuata in raport cu prima teorie. Sinele e deschis spre lumea somatica;
5. Functionarea Sinelui preia caracteristicile inconstientului ca instanta, adica la nivelul Sinelui predomina procesele primare, organizarea continuturilor Sinelui e complexuala, fortele instinctuale / pulsionale se opun sub forma unei dualitati, iar principiile care guverneaza sunt principiul placerii si principiul repetitiei. In incostient nu exista timp, ceea ce din punct de vedere clinic face cu putinta terapia psihanalitica. Toate continuturile sunt in afara timpului – retrairea cu o pregnanta realitate.

EUL

In germana – “das Ich”; franceza – “moi”; engleza – “ego”. Din punct de vedere psihologic Eul e o instanta centrata in jurul constiintei ce inglobeaza intreg preconstientul, dar are si o dimensiune inconstienta. Este instanta de comanda si control a activitatii psihice.

<u>Geneza si functii</u>:

Eul se formeaza din Se sub influenta realitatii externe. Functiile sale referindu-se atat la aceasta realitate externa, cat si la realitatea interna, psihica. *<u>Functia cea mai importanta este autoconservarea organismului.</u>* Pentru a realiza

aceasta functie esentiala, Eul trebuie sa realizeze o serie de conditii subdivizandu-se in urmatoarele subfunctii:

1. cunoasterea realitatii externe si acumularea in memorie a experientelor traite;
2. testarea realitatii – distingerea intre realitatea externa si cea psihica. De masura in care aceasta functie e bine realizata depinde adaptarea la realitate in plan pragmatic, iar in plan psihic de reusita testarii realitatii depinde sanatatea psihica. Disfunctiile psihice se caracterizeaza prin grade diferite de alterare a testarii realitatii;
3. modificarea lumii exterioare – prin intermediul motricitatii si pe baza cunoasterii realitatii Eul incearca sa modifice realitate exterioara in conformitate cu dorintele interioare;
4. controlul instinctualitatii – vizeaza lumea interioara. Eul e preocupat sa asigure doar atata satisfacere instinctuala cata nu pericliteaza securitatea psihica. Pentru a cerceta lumea instinctelor Eul dispune de un set de mijloace numite (impropriu) “mecanisme” de aparare care alcatuiesc dimensiunea sa inconstienta.

Eul e guvernat de principiul realitatii care impune amanarea sau chiar suspendarea satisfacerii instinctuale atunci cand aceasta satisfacere constituie un pericol pentru adaptare care se manifesta ca un conflict psihic.

Constituirea Eului si evolutia sa spre maturitate presupune o succesiune de etape (care sunt tot atatea trepte care conduc de la principiul placerii la principiul realitatii):

- la inceputul vietii Eul e foarte slab si de fapt coincide cu Seul = Eul ideal. Se manifesta in primele luni de viata cand sub protectia familiei opozitia mediului fata de dorintele copilului e minima. Pe masura ce opozitia realitatii creste Eul ideal, ce devine neadaptat, e depasit;
- maturitatea deplina a Eului e atinsa in momentul in care acesta dobandeste autonomie in raport cu celelalte instante psihice – in raport cu Supraeul si Seul. Maturitatea psihica e atinsa cand intr-adevar Eul isi poate indeplini functia de comanda si control – atunci cand Eul nu mai e comandat de Se si tutelat de Supraeu.

SUPRAEUL

In germana – “**das Uberich**”; franceza – “**surmoi**”; engleza – “**superego**”. Aceasta instanta, care in prima teorie era numita cenzura, este una critica si asa cum arata si numele pentru o lunga perioada de timp Supraeul e supraordonat Eului (perioada copilariei in care Eul e slab).

Supraeul incorporeaza cerinte culturale majore - pe langa partea critica are si o parte de ideal, stimulativa. Fenomenele pe care s-a bazat Freud pentru a separa aceasta instanta sunt fenomenele clinice: delirul de observatie, melancolia si doliul patologic – situatii in care isi face simtita prezenta si actiunea intr-un mod deosebit de clar. La nivelul cotidian, comandamentele Supraeului se exprima sub forma unor reglementari nereflectate de tipul “se cuvine / nu se cuvine”, “se face / nu se face” – comandamentele care ni se impun neconditionat.

Formele Supraeului si continuturile sale

Dupa psihanaliza freudiana, Supraeul e precipitatul complexului Oedip si reprezinta interiorizarea cerintelor exprimate de parintele de acelasi sex – este vorba de interiorizarea interzicerii incestului si interiorizarea interzicerii agresivitatii fata de parintele de acelasi sex. In perioada de latenta Supraeul se imbogateste cu alte norme culturale, morale, estetice reprezentate de substitutii parentali.

Din punct de vedere al psihanalizei kleiniene germenii Supraeului se pun, se constituie cu mult inaintea stadiului oedipian si in perioada oedipiana acesti germeni se consolideaza si amplifica.

Freud a vorbit indistinct de Supraeu si idealul Eului ca fiind doi termeni ce desemneaza aceasta realitate psihica. Psihanalistii ce i-au urmat lui Freud spun daca nu e vorba despre doua instante: una critica a Supraeului si alta stimulativa a idealului Eului. Dupa Herman Nunberg Supraeul e predominant patern si critic, in timp ce idealul Eului e predominant matern si stimulativ. In timp ce actiunea Supraeului se bazeaza pe frica de pedeapsa, actiunea Eului se bazeaza pe forta iubirii si a fricii de a pierde iubirea.